

Strødam Reservatet. Årsberetning 1999

Billedet viser den sjældne slimsvamp Brefeldia maxima. Denne største af landets slimsvampe fruktificerede voldsomt ved basis af de døde elmestammer i skoven i efteråret 1999. Svampen, hvis umodne stadium ligner hvid krem, studeres her af Karina Clemmensen, og Mikkel Kemp, som samme år udforskede reservatets slimsvampe. Foto: Morten Hein Bonde.

Administration og drift

For Strødamudvalget har 1999 været et meget stormfuldt år på flere måder. De naturvidenskabelige universitetsuddannelser har haft svigtende tilgang, og afgivne løfter fra de bevilgende myndigheder er ikke blevet indfriet. Dette har betydet, at man samtidig med et reduceret budget har skullet afvikle gælden fra et overforbrug. Midlerne har været fyringsrunder og frasalg af de ejendomme der finansieres af det naturvidenskabelige fakultet.

Til trods for, at der har været usvækket interesse for og samme studenterindtag til biologistudiet, er de biologiske institutter blandt de hårdest ramte. Zoologisk og Botanisk Institut har måttet indskrænke staben med 15% i 1999, og nogle af vores feltstationer er sat til salg eller overført til institutternes driftsbudget. Ved årsskiftet 1999/2000 blev der fra ministeriets side givet meddelelse om ekstra, hidtil uvarslede besparelser, således at det i skrivende stund må konstateres, at besparelsens nuværende ramme er 25 %.

Ud over den generelle opmærksomhed, som dette har krævet af Strødamudvalgets medlemmer, har det haft den direkte virkning, at Zoologisk Institut har nedlagt sin parasitologiske afdeling, hvor Ole Hindsbo havde sit virke og dermed er hans ansættelse bragt til ophør. Det er med beklagelse, at vi dermed må tage afsked med ham som kollega og udvalgsmedlem, og vi takker her for hans entusiastiske indsats i udvalget.

Fakultetets manglende evne til at opretholde feltstationer berører Strødamlaboratoriet på flere måder. Dels vil behovet for faciliteten blive større, og dels vil den driftsmæssige udgift, de botaniske og zoologiske institutter må påregne at bære selv, blive større. Strødamudvalget følte derfor lettelse, da institutterne i efteråret gav tilslutning til en tiårig forlængelse af lejekontrakten under samme vilkår som hidtil.

I 1999 er laboratoriet blevet brugt meget. Dels er der afholdt skemalagte kurser i plantebestemmelse, og dels har mange projektgrupper benyttet laboratoriet som base for undersøgelser i reservatet. Nedenstående tabel viser antallet af overnatninger fra januar til august 1999.

Overnatninger, Strødam januar-august 1999

Januar	2	
Februar	16	
Marts	34	
April	138	
Maj	48	
Juni	58	
Juli	47	
Sum	343	Pr. måned: 49

Den anden stormfulde begivenhed var decemberorkanens rasen. Selv om reservatet lå i udkanten af dens rute, er mange gamle træer faldet. Det vil være oplagt at iværksætte undersøgelser, der nøje følger processerne efter katastrofen, både henfaldet af de faldne kæmper og udviklingen af vegetationen i de huller der er efterladt. Det er i den sammenhæng bekymrende, at Jarlfonden har besluttet at bekæmpelsen af ær ikke skal fortsætte: de blottede jordlag og lysskakterne skaber ideelle vilkår for hastig opvækst af ær.

Ved årsskiftet 1998/99 var der en del diskussion om at lade Strødam indgå i Skov- og Naturstyrelsens projekt med udsætning af bæver i Pøleåsystemet. Strødamudvalget gav her udtryk for, at man ikke ønsker udsættelse af dyr og planter i selve reservatet, men at arter der tilhører den nordsjællandske natur skal være velkomne hvis de selv indfinder sig. Som bekendt blev bæverprojektet på Sjælland stoppet på grund af manglende lokalpolitisk opbakning.

Der har i 1999 været afholdt 2 møder mellem Jarlfonden, Strødamudvalget og Skovvæsenet. Det første foregik på Frihedslund i maj, hvor vi fik lejlighed til at bese rammerne for "den anden halvdel" af Jarlfondens fundatsbestemte formål. Vi takker for et interessant indblik i det industrialiserede landbrugs vilkår og midler, og for fru Ladegaards overdådige traktament. Det andet møde afholdtes i de vante rammer på Laboratoriet i november. Der henvises i øvrigt til de normale mødereferater og dagsordener.

Forskning og undervisning

Fortsatte forskningsprojekter

- Studier over musvitsang, bl.a. studier over sammenhængen imellem hanners sangaktivitet i morgenkoret og senere på dagen i territorialkampe, betydningen af forskydninger (drift) i sanglængen under morgenkoret, muligheden for at aflure hanners sangdueller under morgenkoret, neurale netværk som værktøj til identifikation af individforskelle i sangen. Musvitsang-projektet er efterhånden blevet meget omfattende og involverede i 1999 både post docs Ken Otter og Tom Peake, samt Ph.D.-studerende Andrew Terry og Claire Latruffe. A.T. og C.L. er tilknyttet Peter McGregor, der sammen med Torben

Dabelsteen deltager i og koordinerer projektet; alle fra Afd. F. Adfærdsbiologi, Zool. Institut.

- Studier over gærdesmuttesang, herunder undersøgelser af sangens kodning og sangens udstråling væk fra syngende hanner under indtagelse af forskellige stillinger og positurer (Ph.D.-projekt hos Torben Dabelsteen, Afd. f. Adfærdsbiologi, Zool. Inst.).
- Studier over territorial sang og partnervalg hos Broget Fluesnapper v. Steen Hansen (specialeprojekt hos Torben Dabelsteen, Afd. f. Adfærdsbiologi, Zool. Inst.).
- Fortsatte tællinger og ringmærkning af fugle v. Benny Gert Hansen.
- Biodiversiteten på væltede bøgestammer v. Flemming Rune, Morten Christensen og Jacob Heilmann-Clausen, KVL og Forskningscentret for Skov og Landskab
- Molekylær-fylogenetiske studier af bægersvampe v. Karen Hansen (ph.d.-projekt hos Thomas Læssøe, Svampe, Bot. Inst.)
- Overlevelse og overlevelsestrategier hos natugler (ph.d.-projekt) v. Peter Sunde, Populationsøkologi, Zool. Inst.

Nye forskningsprojekter

- Lydtransmissionsstudier over broget fluesnappersangs evne til at nå frem til artfæller inden i og udenfor redekasser v. Torben Dabelsteen, Helene Lampe (Oslo Universitet) og Ole Næsbye Larsen (Odense Universitet).
- Studier over solsortens kvidresang i aggressive og seksuelle situationer v. Gry M. Therkildsen (specialeprojekt hos Torben Dabelsteen, Afd. f. Adfærdsbiologi, Zool. Inst.).
- Studier af medfødte egenskaber i solsortens sang v. A. Lopez París (specialeprojekt hos Torben Dabelsteen, Afd. f. Adfærdsbiologi, Zool. Inst.).
- Habitatselektion hos fouragerende natugler (specialeprojekt 1999-2000) v. Mikkel S. Bølstad, Populationsøkologi, Zool. Inst.
- Natuglesang som ærlig signalgivning (specialeprojekt 1999-2000) v. Peter R. Hansen, Adfærdsbiologi, Zool. Inst.
- C-lagring i jordbunden i skov- og landbrug v. F. Vanman Jørgensen, Forskningscentret for Skov og Landskab.
- Inventering af forekomst af fiskeørn v. John Holm, DOF.

Undervisningsrelaterede projekter

- Kønspecifik yngelforsvarsadfærd hos natugle (fagprojekt i Adfærdsbiologi) v. Sofie R. Jensen, Eline D. Lorentzen, Jan Sølberg, Safi Darden og Peter Bager.
- Funktionelt respons hos natugler (fagprojekt i Terrestrisk økologi) v. Trine-Lee W. Jensen, Julie D. Møller, Maria Skotte og Ditte Zimmermann.
- Dødelighed hos juvenile natugler (fagprojekt i Terrestrisk økologi) v. Bjørn Ibsen, Jørn L. Larsen, Casper W. Marrot, Tina Skjørringe.
- Forældres forsvar af natugleunger: Investerer hunnen mere end hannen? v. Sofie R. Jepsen, Eline D. Lorentzen, Jan Sølberg, Safi Darden og Peter Bager (fagprojekt hos Torben Dabelsteen, Afd. f. Adfærdsbiologi, Zool. Inst.).

Kursusundervisning

- Kursus i Floristisk Inventering 28. juni-3. juli v. Peter Milan Petersen. 7 deltagere.
- Lav-bestemmelseskursus 26-28. marts. v. Ulrik Søjting. 15 deltagere.
- Svampekursus for modulet Svamperiget 5-7. november v. Thomas Læssøe og Ulrik Søjting. 10 deltagere.
- Ekskursion for faget Adfærdsbiologi 19. marts v. Torben Dabelsteen. 12 deltagere.
- Ekskursion for fagmodulet Jordbundsbiologi 20. september v. Flemming Ekelund.

Møder og ekskursioner

Offentlige ekskursioner

- Fugleekskursion. 5. juni. 30 deltagere.
- Efterårsekskursion. 27. november. 30 deltagere.

Gruppe-ekskursioner

- Europæisk WW. Ekskursion arrangeret af Skov- og Naturstyrelsen 1. februar v. Lars Toksvig. 50 deltagere.
- Skovskolen. Ekskursion for Skov- og Landskabsingeniørstuderende 28. oktober v. Morten Christensen, KVL og Linda Bruhn Jørgensen. 20-30 deltagere.
- DMC management kursus. Ekskursion 21. april. V. Lars Toksvig. 25 deltagere.
- Flora og Fortid. Ekskursion for projektdeltagere 4. maj v. Henning Adersen.
- "Gribskovens hårde kerne". Ekskursion 30. juni v. Torben Dabelsteen. 30 deltagere.
- St. Georgsgilderne i Hillerød. Ekskursion 30. maj v. Gösta Nachman. 15-20 deltagere.
- Forstzoologi på KVL. Studenterekskursion 10. maj v. Hanne Hübertz. 20-25 deltagere.
- Landskabsingeniørstuderende. Ekskursion for 2. dels.-studerende 29. september og 30. september v. Jannie Thorning. 2 x 18 deltagere.
- Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet. Ekskursion for administrationsgruppen 17. september Ulrik Søjting. 20 deltagere.
- Dansk Bilharzioselaboratorium. Ekskursion v. Ole Hindsbo.
- Skovskolen. Ekskursion for faglærere på naturplejekursus. 20 deltagere.
- DR1-optagelser til TV-avisen om svampe 9. september v. Henning Knudsen, Botanisk Museum.
- TV-2 optagelser om natugler 22. april v. Peter Sunde
- Ministerbesøg. Miljøminister Svend Auken og justitsminister Frank Jensen 8. september v. Lars Toksvig.

Strødam-publikationer modtaget i 1999

Balsby, T.J.S. & Dabelsteen, T. 1999. Comparison of Song Transmission Capabilities in Perched Song and Song Flight in Whitethroats *Sylvia communis*. *Advances in Ethology* **34**, 112.

Dabelsteen, T., & Mathevon, N. 1999. Song Communication and Diurnal Variation in Song Degradation. *Advances in Ethology* **34**, 117.

Fabricius, S., Gregersen, S., Kjeldsen, Kristian, Schaffalitzky, U. & Skipper, M. 1999. Kursus I Floristisk Inventering. Rapport. Botanisk Institut. 21 pp.

Holland, J., Dabelsteen, T. Paris, A.L. & Pedersen, S.B. 1999. Energetic Tails: Potential Cues for Ranging? *Advances in Ethology* **34**, 136.

Ibsen, B. Larsen, J.L., Marrott, C.W. & Skjørringe, T. 1999. Dødelighed hos juvenile unge natugler. Fagprojekt I Terrestrisk økologi. 20 pp.

Jensen, T.W., Møller, J.D., Skotte, M. & Zimmermann, D. 1999. Funktionelt respons hos natugler *Strix aluco*. Fagprojekt I Terrestrisk økologi. 12 pp.

Jepsen, S.R., Lorenzen, E.D., Sølberg, J., Darden, S. & Bager, P. 1999. Parental defence of juvenile owls: does the female invest more than the male? *Behavioural Biology Project*, Department of Animal Behaviour, University of Copenhagen, 20 pp.

Kemp, M. 1999. Slimsvampe i Strødam-reservatet. Fagprojekt i "Svampenes morfologi, økologi og fylogeni". Botanisk Institut. 12 pp.

Otter, K., McGregor, P.K., Terry, A.M.R., Burford, F.R.L., Peake, T.M. & Dabelsteen, T. 1999. Do female great tits (*Parus major*) assess males by eavesdropping? A field study using interactive song playback. *Proceedings of the Royal Society of London B* **266**, 1305-1309.

Rasmussen, K.S., Madsen, S.T. & Kristiansen, R.H. 1999. Diætsammensætning hos natugler *Strix aluco*. Fagprojekt I Terrestrisk økologi. 14 pp.

Rune, F. 1998. Strødam vindfælde-registrering 1998. *Intern rapport fra Forskningscentret for Skov og Landskab*. 10 pp.

Sunde, P. 1999. Overlevelse og spredning af radiomærkede unge Natugler *Strix aluco* i Nordsjælland *Dansk. Orn. Foren. Tidsskr.* **93**, 297-270.